

จุฑามาศ ฉ่ำศิริ และถวิล นิลใบ. "การศึกษาโครงสร้างตลาดอุตสาหกรรมยา และความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีราคาผู้บริโภคกับดัชนีราคา
ยา". รายงานสืบเนื่องจากการประชุม (Proceedings) การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 1 พ.ศ.2561
(1st HUSOC Symposium 2018) เมื่อ 28-29 เมษายน 2561 จัดโดย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏรำไพพรรณี. หน้า 910-921

ISBN : 978-974-692-418-4

PROCEEDINGS

1st HUSOC Symposium

2018

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2561

1st National and International Symposium on Humanities and Social Sciences 2018

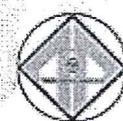
มนุษย-สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน: โอกาสและความท้าทายในกระแสท้องถิ่น-โลกาภิวัตน์
(Humanities and Social Sciences for Sustainable Development: Opportunities and Challenges under Glocalization)

28th - 29th April 2018

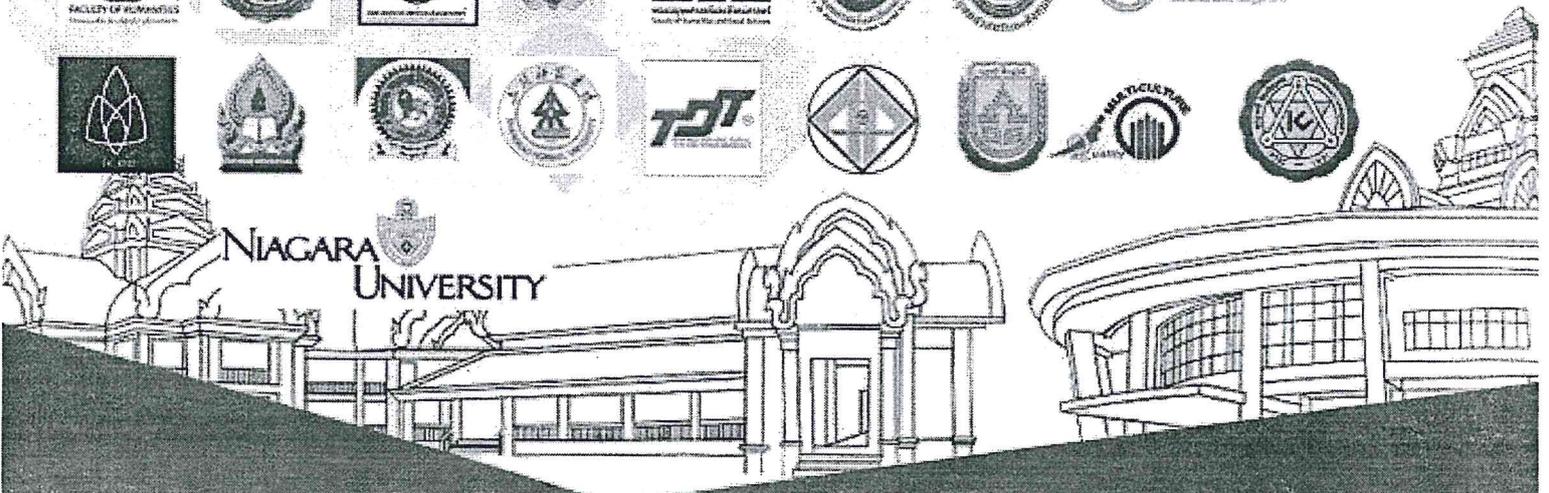
Faculty of Humanities and Social Sciences
Buriram Rajabhat University, Thailand

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Faculty of Humanities and Social Sciences
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

NIAGARA
UNIVERSITY

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคบรรยาย	
กลุ่มงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อหลักของการประชุม (ต่อ)	
ปัจจัยกำหนดราคาอสังหาริมทรัพย์ประเภทคอนโดมิเนียมการวิเคราะห์ ราคาแบบฮีดรอนนิค ชญัญภักดิ์ พ่อนา/ ปรีณภา จิตรภักดิ์	898
การศึกษาโครงสร้างตลาดอุตสาหกรรมยาและความสัมพันธ์ระหว่างดัชนี ราคาผู้บริโภค ใกล้เคียงกับดัชนีราคาขาย จุฑามาศ น้่าศิริ / ถวิติ นิลใบ	910
การวิเคราะห์องค์ประกอบการจัดตั้งรูปแบบการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ เหมาะสมของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ศุภศิวิ สุวรรณเกษร	922
การพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาโรงงานขนาดเล็ก: จากกลุ่ม ตัวอย่างชุมชนบ้านเกาะคา จังหวัดลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เกษญา ทองสุข	923
ความสำเร็จในการใช้งบประมาณของกรมประมงในการพัฒนาบึง บอระเพ็ด ประจำปีงบประมาณ 2557-2560 ไตรภพ ประสาทแก้ว	935

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรรองคุณภาพบทความวิจัยและบทความ
ระดับนานาชาติ (International level)

ศาสตราจารย์ ดร. เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	นักวิชาการอาวุโส มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด
ศาสตราจารย์ ดร. ประยงค์ แสนบุราณ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ศาสตราจารย์กิริติ บุญเจือ	ราชบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.วัชระ งามจิตรเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี วรรณรักษ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุพิน เตชะมณี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวดี	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.มาฆะ ขิตตะสังคะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
รองศาสตราจารย์ ดร. ชลวิทย์ เจียรจิตต์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร. สิงหนาท น้อมนิยม	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรชัย มุ่งไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ จันทร์แดง	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต สิทธิธิตกุล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โกวิท พิมพ์พวง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นวมินทร์ ประชานันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ จารัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คำภีร์ภาพ อินทะนุ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนิวัช แก้วจำนง	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประดิษฐ์ นาริรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศุภกิจ ภูวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อาจารย์ ดร. สุรชัย ปิยานุกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อาจารย์ ดร. เสาวรส เรื่องไพศาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อาจารย์ ดร. สหทัยา สิทธิวิเศษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
อาจารย์ ดร.สิงห์คำ รักป่า	มหาวิทยาลัยพะเยา
อาจารย์ ดร.เมธาวี ยุทธพงษ์ธาดา	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อาจารย์ ดร.รุจิรา เส็งเนตร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อาจารย์ ดร. ธีรวิทย์ ภิญโญณัฐกานต์	ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาศาสตร์
Professor Dr. R. Michael Smith	Niagara University, U.S.A.

Professor Dr. Paul J. Vermette	Niagara University, U.S.A.
Professor Dr. Thomas J. Sheeran	Niagara University, U.S.A.
Professor Dr. Andrew Lian	Suranaree University of Technology
Professor Shi Yunhui	Qiannan Normal University for Nationalities, China
Professor Dr. Koji Uenishi	Hiroshima University, Japan
Professor Ni Ni Hlaing	University of Distance Education, Mandalay, Myanmar
Professor Dr. Vilas Adhav	University of Pune, India
Professor Dr. Warren Prior	Surindra Rajabhat University
Professor Dr. Will Barratt	Roi Et Rajabhat University
Professor Dr. Leslie Barratt	Roi Et Rajabhat University
Professor Dr. Ted Yu-Chung Liu	National Pingtung University, Taiwan
Professor Dr. S. B. Gokhale	Institute of Advanced Studies in English, India
Associate Professor Dr. Patricia Briscoe	Niagara University, U.S.A.
Associate Professor Dr. Lisa Kilanowski	Niagara University, U.S.A.
Associate Professor Dr. Xiao Feng Lin	Qiannan Normal University for Nationalities, China
Associate Professor Dr. Pham Thi Hong Nhung	Hue University College of Foreign Languages, Vietnam
Associate Professor Dr. David Hayes	Brock University, Canada
Associate Professor Dr. Lloyd Kornelsen	University of Winnipeg, Canada
Associate Professor Dr. Arshad Abd Samad	Universiti Putra Malaysia (UPM), Malaysia
Assistant Professor Dr. Madhuri Gokhale	Fergusson College, India
Dr. Le Thi Huong	Qiannan Normal University for Nationalities (QNUN), China
Dr. Ashok R. Thorat	Institute of Advanced Studies in English, India

---

Dr. Ngo Thi Thanh Van	Ton Duc Thang University, Vietnam
Dr. Phyllis P. Kabulis	University of Venda, South Africa
Dr. Phanhpakit Onphanhdla	The National University of Laos, Lao PDR
Dr. Abu Bakar Razali	Universiti Putra Malaysia (UPM), Malaysia
Dr. Truong Bachle	Hue University College of Foreign Languages, Vietnam
Dr. Pham Anh Tu	Hue University College of Foreign Languages, Vietnam
Dr. Edna Luisa A. Matienzo	University of the Philippines Los Banos, Philippines

**คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาก่อนการลงคุณภาพบทความวิจัยและบทความวิชาการ
ระดับชาติ (National level) ภายนอกมหาวิทยาลัย (External reviewer)**

ศาสตราจารย์ ดร. ประยงค์ แสนบุราณ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ศาสตราจารย์ ดร. จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.วิษระ งามจิตรเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลศักดิ์ กิ่งคำวง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์มัลลวีร์ อุดลวัฒน์ศิริ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร. นิยม วงศ์พงษ์คำ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงดี	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร. สมถวิล วิจิตรวรรณ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.ทิวต์ถ์ มณีโชติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ แสงเงิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ศาสตราจารย์ ดร.สารภี วรรณตรง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณ จันทร์แดง	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิษฐา หรุ่นเกษม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนิวัช แก้วจำนงค์	มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงศธร คำใจหนัก	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ เวชกามา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เอมอร แสนภูวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาคิน โชติเวศย์ศิลป์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปฏิพันธ์ อุทยานุกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
อาจารย์ ดร. ประเสริฐ นิยมท้วม	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
อาจารย์ ดร. อัคราพร สุขทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
อาจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองคุณภาพบทความวิจัยหรือบทความวิชาการ
ระดับชาติ (National level) ภายในมหาวิทยาลัย (Internal reviewer)

รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์	สุวรรณรักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร. สมมาตร	ผลเกิด
รองศาสตราจารย์ประชัน	คะเนวัน
รองศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์	เสนารัตน์
รองศาสตราจารย์สมบัติ	ประจัญสานต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วันทนีย์	นามสวัสดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิรันดร์	กุลพานันท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญยเสนาอ	ตรีวิเศษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนวุฒิ	ตั้งสอนบุญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คำภีรภาพ	อินทะนุ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิ่งแก้ว	ปะติตั้งโย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระชัย	ยศโสธร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริภาณี	จุฑาปะมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งฤดี	บุษย์ชญานนท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อโศก	ไทยจันทรรักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราลี	โกศัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา	ปาโนรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์	จีวัฒนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นลินทิพย์	พิมพ์กัลต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพา	คำเนิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ	จารัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา	รักการศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลกันยา	ศรีสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นวมินทร์	ประชาชนันท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัครพนธ์	เนื้อไม้หอม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รพีพรรณ	พงษ์อินทร์วงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธงรบ	ขุนสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รุ่งนภา	जनันท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญภา	วงศ์ไพศาลสิริกกุล
อาจารย์ ดร. พิสมัย	ประชาชนันท์
อาจารย์ ดร. ธิติ	ปัญญาอินทร์
อาจารย์ ดร. ธนพล	ศิรชาติ
อาจารย์ ดร. ธนิน	กรอธิพงศ์
อาจารย์ ดร. ศรีนวล	แต่งภู
อาจารย์ ดร. ฟ้าประทาน	เต็มขุนทด
อาจารย์ ดร. คคนางค์	ช่อชู
อาจารย์ ดร.เบญจพร	วรรณปลัมภ์
อาจารย์ ดร.สมศักดิ์	พันธ์ศิริ
อาจารย์ ดร.กระพันธ์	ศรีงาน
อาจารย์ ดร.โกวิท	วัชรินทรางกูร
อาจารย์ ดร.เผ่าพงษ์พัฒน์	บุญกะนันท์
อาจารย์ ดร.ศรีเพ็ญ	พลเดช
อาจารย์ ดร.พัชนี	กุลพานันท์
อาจารย์ ดร.ทิพวัลย์	แสนคำ
อาจารย์ ดร. สถาพร	วิชัยรัมย์
อาจารย์ ดร. สุธีศักดิ์	ผอดสูงเนิน
อาจารย์ ดร. ธีญูรัตน์	พุทธิพงษ์ชัยชาญ

การศึกษาโครงสร้างตลาดอุตสาหกรรมยาและความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีราคาผู้บริโภค กับดัชนีราคายา

A Study of the Pharmaceutical Industry Market Structure and the Relationship between the Consumer Price Index and Medicine Price Index

จุฑามาศ นัจศิริ¹   ถวิล นิลใบ²

¹นักศึกษานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การเงิน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

อีเมล : nuch-jutamas@hotmail.com

²อาจารย์ประจำภาคคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ประการแรกศึกษาโครงสร้างตลาดอุตสาหกรรมยาในประเทศไทย ประการที่สองสร้างดัชนีราคายาสามัญประจำบ้านและศึกษาการเปลี่ยนแปลงของราคา การศึกษาโครงสร้างตลาดยาในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2554- 2559 โดยใช้ดัชนีวัด 2 ตัวได้แก่ อัตราส่วนการกระจุกตัวและสัมประสิทธิ์จินี ผลการศึกษาพบว่าอุตสาหกรรมยาในประเทศไทยมีระดับการผูกขาดสูงและมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น ผลการศึกษาดัชนีราคายาสามัญประจำบ้านและอัตราการเปลี่ยนแปลงพบว่าในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2552 -2559 การเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคายาสามัญประจำบ้านเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยคือมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ 1.42, 1.46, 0.95, 0.81 และ 0.91 สำหรับกรุงเทพ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ตามลำดับ และผลการศึกษาพบว่าไม่มีความสัมพันธ์เชิงคุณภาพระยะยาวระหว่างดัชนีราคาผู้บริโภคและดัชนีราคายา

คำสำคัญ : อุตสาหกรรมยา ดัชนีราคายา อัตราส่วนการกระจุกตัว สัมประสิทธิ์จินี

Abstract

This article has two objectives: the first one was to study market structure of the pharmaceutical industry; the second was to construct the price index of nonprescription drugs and to study the changing of medicine prices. To study market structure during the year 2011 – 2016, the study utilized 2 indicators which are concentration ratio and Gini Coefficient. According to the study, Thai's pharmaceutical industry has a monopoly and tends to be adjustable at the higher level. Regarding the price index of nonprescription drugs and the change rate, it was found that during 2009 – 2016, the price index of nonprescription drugs slightly changes. In other words, the change rate is at 1.42%, 1.46%, 0.95%, 0.81%, and 0.91% for Bangkok, north region, central region, northeastern region, and south region, respectively. In regards to the study, there is no long run relationship between consumer price index and medicine price index.

Keywords: Pharmaceutical industry, medicine price index, concentration ratio, Gini coefficient

1. บทนำ

ยาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อชีวิตมนุษย์และสุขภาพของประชาชน เนื่องจากการเจ็บป่วยเป็นเหตุการณ์ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของคนไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพในปี พ.ศ. 2559 เฉลี่ยต่อคนเท่ากับ 5,784 บาท/คน ประชาชนต้องเสียค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพปีละประมาณร้อยละ 6 – 7 จากค่าใช้จ่ายของครัวเรือนทั้งหมด แนวโน้มของการบริโภคยาที่มากขึ้นนั้นเกิดจากคนไทยอายุยืนขึ้น แต่เป็นโรคเรื้อรังกันมากขึ้นจึงทำให้มีอาการป่วยนานกว่าเดิม และจากระบบหลักประกันสุขภาพที่ทำให้คนไทยเข้าถึงยาได้มากขึ้น รวมถึงการใช้ยาอย่างไม่เหมาะสมเกินความจำเป็นและขาดการควบคุมตลาดยาของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงทำให้มีการบริโภคยาเพิ่มขึ้นไปด้วย

ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดราคาขายโดยตรงเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายที่เกี่ยวข้องมากที่สุดคือพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ซึ่งดูแลโดยกระทรวงพาณิชย์ โดยกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจแจ้งราคา มาตรฐาน คุณภาพ ขนาด ปริมาณ น้ำหนัก ชื่อและปริมาณวัตถุดิบเป็นส่วนประกอบของสินค้า กรณีผู้ประกอบธุรกิจต้องการขึ้นราคา ต้องยื่นข้อมูลเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของสินค้าในราคาเดิมกับราคาใหม่เพื่อให้คณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการพิจารณา ซึ่งการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดนี้ยากที่จะตรวจสอบได้จากภาครัฐในเรื่องยา

ค่าใช้จ่ายยาที่มีราคาสูงมากเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วอาจเกิดจากปัญหาต่างๆ ถ้ารัฐบาลไม่มีการควบคุมดูแลอุตสาหกรรมที่ดี ราคายาอาจสูงมากขึ้นจนทำให้ประชาชนเดือดร้อน และอาจส่งผลเสียแก่ประชาชน จึงเป็นที่น่าสนใจว่าอุตสาหกรรมยาภายในประเทศนั้นมีอำนาจทางการตลาดมากน้อยเพียงใด รัฐบาลจะมีแนวทางในการควบคุมอย่างไรเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากที่สุด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาลักษณะโครงสร้างตลาดของอุตสาหกรรมยา
2. สร้างดัชนีราคาขายสามัญประจำบ้านและศึกษาการเปลี่ยนแปลงของราคาขาย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษามีวัตถุประสงค์ 2 ประการ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาลักษณะโครงสร้างตลาดของอุตสาหกรรมยา ในการศึกษาโครงสร้างอุตสาหกรรมยาในประเทศไทยตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม การวิเคราะห์โครงสร้างตลาดดังกล่าวจะพิจารณาถึงการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม โดยใช้ดัชนีวัด 2 ตัว ได้แก่ อัตราส่วนการกระจุกตัว (Concentration Ratio) และสัมประสิทธิ์จินี (Gini – Coefficient)

ขอบเขตการวิจัยทำการศึกษาโครงสร้างการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมยาในช่วงปี พ.ศ. 2554-2559

การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ในการศึกษารวบรวมข้อมูลของรายได้จากโรงงานผลิตยาแผนปัจจุบันในประเทศไทยตามสำนักยาประกาศรายนามสถานที่ผลิตยาแผนปัจจุบันที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการผลิตยาตามกฎกระทรวง พ.ศ. 2546 ที่ส่งรายงานให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้า วิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. วิธีวัดการกระจุกตัว Concentration Ratio (CR) เป็นการวัดสัดส่วนของตลาด พิจารณาจากจำนวนธุรกิจขนาดใหญ่ที่สุดและรองลงมา เพื่อดูว่ามีส่วนแบ่งการตลาดคิดเป็นร้อยละเท่าไรของการผลิตทั้งหมดในอุตสาหกรรมนั้น (อำนาจเพ็ญ, 2541) สูตรดังนี้

$$CR_t = \frac{\sum_{i=1}^t x_i}{\sum_{i=1}^n x_i} \times 100$$

กำหนดให้ CR_t = อัตราการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม

x_i = ส่วนแบ่งทางการตลาดของธุรกิจที่ i

t = จำนวนบริษัทที่มีรายได้สูงสุดที่ t อันดับแรก

n = จำนวนบริษัททั้งหมด

ในการคำนวณอัตราส่วนการกระจุกมักนิยมใช้บริษัทขนาดใหญ่ที่สุดจำนวน 4 บริษัทใช้สัญลักษณ์ CR_4 หรือใช้บริษัทใหญ่จำนวน 8 หรือ 10 บริษัท ใช้สัญลักษณ์ CR_8 และ CR_{10} ตามลำดับ ถ้าอัตราส่วนการกระจุกตัวมีค่าสูง แสดงว่าบริษัทขนาดใหญ่ที่สุดจำนวนที่พิจารณาครอบครองส่วนแบ่งตลาดสูง โครงสร้างตลาดจะมีลักษณะเหมือนตลาดผู้ประกอบการน้อยราย (oligopoly) ซึ่งหมายถึงบริษัทขนาดใหญ่มีอิทธิพลเหนือตลาด เช่น เป็นผู้ดำเนินการกำหนดราคา เป็นต้น แต่ในทางกลับกันถ้าอัตราส่วนการกระจุกตัวมีค่าต่ำแสดงว่าอุตสาหกรรมมีการแข่งขันค่อนข้างมาก สำหรับเกณฑ์ในการแบ่งว่าค่า CR จะมีค่าเท่าไรจึงจะเป็นตลาดประเภทไหนไม่แน่นอน ตัวอย่างเช่น Evely และ Little (1960) ได้กำหนดเกณฑ์ในการแบ่งโดยใช้ CR_4 ดังนี้

- 1) ค่า CR_4 มากกว่าหรือมีค่าเท่ากับร้อยละ 67 แสดงว่าอุตสาหกรรมนั้นมีการกระจุกตัวสูง
- 2) ค่า CR_4 มีค่าระหว่างร้อยละ 34-67 แสดงว่าอุตสาหกรรมนั้นมีการกระจุกตัวปานกลาง
- 3) ค่า CR_4 มีค่าน้อยกว่าร้อยละ 34 แสดงว่าอุตสาหกรรมนั้นมีการกระจุกตัวต่ำ

2. สัมประสิทธิ์จินิ (Gini - Coefficient) เป็นดัชนีที่นักเศรษฐศาสตร์สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นตัวชี้วัดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ ต่อมาได้มีการประยุกต์ใช้ในการวัดการกระจายยอดขายของบริษัทในอุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่งว่ามีการกระจายอย่างเท่าเทียมหรือมีความเหลื่อมล้ำกัน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างตลาดว่ามีลักษณะใด สัมประสิทธิ์จินิพัฒนามาจากเส้น Lorenz curve ซึ่งมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$Gini = 1 + (X_n + 2X_{n-1} + \dots + nX_1)$$

โดยที่ X_i = รายได้หรือยอดขายของบริษัท $X_n > X_{n-1} > \dots > X_2 > X_1$
 μ = รายได้เฉลี่ยของรายได้หรือยอดขาย
 n = จำนวนบริษัท

ค่าของ Gini-Coefficient มีดังนี้

$Gini = 1$ หมายความว่า ไม่มีการกระจายมูลค่าการตลาดของอุตสาหกรรมหรือการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมนี้มีเต็มที่ 100% เป็นกรณีที่อุตสาหกรรมนั้นมีเพียง 1 บริษัทซึ่งก็คือกรณีตลาดผูกขาด

$Gini = 0$ หมายความว่า มีการกระจายมูลค่าการตลาดของอุตสาหกรรมอย่างเท่าเทียมกันหรือมีการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม กล่าวคือทุกบริษัทมีส่วนแบ่งตลาดเท่ากัน แสดงว่าขนาดของหน่วยอุตสาหกรรมเท่ากันและเป็นสภาพที่ใกล้เคียงกับตลาดแข่งขันสมบูรณ์

โดยทั่วไปค่าของดัชนี Gini-Coefficient จะอยู่ในระหว่างทั้งสองขีดดังกล่าวเราจึงได้ข้อสรุปว่าถ้าค่า Gini มีค่าเข้าใกล้ 1 อุตสาหกรรมนั้นจะมีการกระจุกตัวมาก ในทางตรงข้ามถ้าค่า Gini มีค่าใกล้ 0 แสดงว่าไม่มีการกระจุกตัว คือมีการกระจายอย่างเท่าเทียม

วัตถุประสงค์ที่ 2 สร้างดัชนีราคาสามัญประจำบ้านและศึกษาการเปลี่ยนแปลงของราคาในการศึกษาราคาจะสร้างเลขดัชนีราคาสามัญประจำบ้านเพื่อการเปลี่ยนแปลงของราคาและศึกษาความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระหว่างดัชนีราคาผู้บริโภคกับดัชนีราคาดังนี้

1. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงราคาโดยการคำนวณเลขดัชนีราคาสามัญประจำบ้าน

ขอบเขตของการวิจัยทำการคำนวณเลขดัชนีราคาสามัญประจำบ้านในช่วงปี พ.ศ. 2552-2559 ของกรุงเทพฯ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รวบรวมข้อมูลราคาจากสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ในช่วงปี พ.ศ. 2552-2559

วิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

การศึกษาได้แบ่งยาเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ยาแก้ไอ ยาแก้ปวดลดไข้ ยาแก้หวัด และยาลดอาการกล้ามเนื้อ โดยทำการศึกษาในจังหวัดกรุงเทพฯ และ 4 ภูมิภาคคือ ภาคกลาง ภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ในการคำนวณเลขดัชนีราคาสามัญประจำบ้านใช้การ
คำนวณเลขดัชนีราคาอย่างง่าย สูตรดังนี้

$$I_n = \frac{\sum p_n}{\sum p_0} \times 100$$

โดยที่ I_n = ดัชนีราคาในปีที่ต้องการ

P_n = ราคาทุกชนิดในปีที่ต้องการคำนวณดัชนีราคา

P_0 = ราคาทุกชนิดในปีฐาน

n = จำนวนรายการของสินค้า (N)

2. การศึกษาหาความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว

ขอบเขตของการวิจัยทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีราคาผู้บริโภคกับดัชนีราคา
ในช่วงปี พ.ศ. 2545-2559

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดย
เก็บรวบรวมข้อมูลดัชนีราคาจากสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ในช่วงปี พ.ศ.
2545-2559

วิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

การศึกษาค้นหาความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพนี้เพื่อตรวจสอบว่าดัชนีราคาที่มีความสัมพันธ์เชิงดุล
ยภาพระยะยาวกับดัชนีราคาผู้บริโภคหรือไม่ การศึกษาใช้แนวทางการตรวจสอบ Cointegration ตาม
ขั้นตอนของ Augmented Dickey -Fuller (ADF) Test

4. ผลการวิจัย

การศึกษามีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ผลการศึกษาในแต่ละวัตถุประสงค์ สรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาโครงสร้างตลาดอุตสาหกรรมยาของประเทศไทย สรุปดังนี้

(1) ผลการคำนวณอัตราส่วนการกระจุกตัวของบริษัทที่มีรายได้สูงสุด 4 อันดับแรก
(CR₄) ในปีพ.ศ. 2554-2559 (ผลการศึกษาแสดงในตารางที่ 1) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30.26 ซึ่ง
หมายความว่าบริษัทที่มีขนาดใหญ่ที่สุด 4 บริษัทมีส่วนแบ่งตลาดรวมกันเท่ากับร้อยละ 30.26 ค่า
CR₈ ในช่วงเวลาเดียวกันมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 47.66 ซึ่งหมายความว่าบริษัทขนาดใหญ่ที่สุด 8 บริษัทมี
มูลค่าตลาดรวมกันคิดเป็นร้อยละ 47.66 และค่า CR₁₀ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 53.80 จากค่า CR ที่

คำนวณได้ทั้ง 3 ระดับ แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างตลาดอุตสาหกรรมยา มีระดับการผูกขาดสูง หรืออาจกล่าวได้ว่ามีลักษณะใกล้เคียงกับตลาดที่มีผู้ขายน้อยราย ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทที่มีขนาดใหญ่ 10 บริษัทแรกมีส่วนแบ่งตลาดเกินครึ่งของตลาดรวมทั้งหมด หรือ 4 บริษัทใหญ่สุดมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 30 ดังนั้นพฤติกรรมของบริษัทขนาดใหญ่เหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อตลาดหรือเป็นผู้นำตลาด เช่น ต่อการกำหนดราคาขาย เป็นต้น

(2) ผลการศึกษาสัมประสิทธิ์จินิ (Gini - Coefficient) ของอุตสาหกรรมยาในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554-2559 (ผลการศึกษาแสดงในตารางที่ 2) พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.613 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 หมายความว่ามูลค่าการตลาดของอุตสาหกรรมยาไม่ได้มีการกระจายไปยังบริษัทต่างๆ ในลักษณะเท่าเทียมกัน คือส่วนแบ่งตลาดจะกระจุกตัวอยู่ที่บริษัทที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งผลการศึกษาสัมประสิทธิ์จินิ (Gini - Coefficient) ของอุตสาหกรรมยาในประเทศไทยให้ผลสอดคล้องกับ (1) ดัชนีอัตราส่วนวัดการกระจุกตัว (Concentration Ratio) สะท้อนให้เห็นว่าโครงสร้างตลาดอุตสาหกรรมยา มีระดับการผูกขาดสูง

ตารางที่ 1

ผลการศึกษาการกระจุกตัวของบริษัทยาที่มีรายได้สูงสุด 10 อันดับแรกในปี พ.ศ. 2554-2559

CR	2554	2555	2556	2557	2558	2559	ค่าเฉลี่ย
CR ₄	30.03	26.90	29.13	30.04	29.96	35.52	30.26
CR ₈	47.93	45.23	45.36	46.24	46.71	54.49	47.66
CR ₁₀	54.98	51.02	50.90	51.64	52.50	61.74	53.80

ตารางที่ 2

Gini-Coefficient ของอุตสาหกรรมยาปี พ.ศ. 2554-2559

ปีพ.ศ.	Gini-Coefficient
2554	0.643
2555	0.607
2556	0.608
2557	0.616
2558	0.608
2559	0.599
ค่าเฉลี่ย	0.613

วัตถุประสงค์ที่ 2 ดัชนีราคาขายสามัญประจำบ้านและการเปลี่ยนแปลงของราคาขายผล
การศึกษารูปดังนี้

(1) ดัชนีราคาขายสามัญประจำบ้านในเขตกรุงเทพฯและแต่ละภูมิภาคปรับตัวสูงขึ้นมา
โดยตลอดในทุกพื้นที่แต่มีความแตกต่างกันเล็กน้อย (ผลการศึกษแสดงในตารางที่ 3) โดยดัชนี
ราคาขายในกรุงเทพฯ ภาคเหนือและภาคใต้ ปรับตัวสูงสุดในระดับที่เท่าๆกันคือ เพิ่มจาก 100 ในปี
พ.ศ. 2552 ซึ่งเป็นปีฐานมาในปี พ.ศ. 2559 ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 110.63 ในภาคเหนือและภาคใต้ และ
ในกรุงเทพฯปรับเพิ่มมาเป็น 110.38 ภาคกลางปรับเพิ่มเป็น 106.85 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ปรับเพิ่มเป็น 105.76 ซึ่งเป็นระดับต่ำสุดเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่นๆ

(2) ผลการคำนวณอัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาขายสามัญประจำบ้าน หรืออาจ
เรียกว่า อัตราเงินเฟ้อในหมวดขายสามัญประจำบ้าน (ผลการศึกษแสดงในตารางที่ 4) พบว่ามีอัตรา
การเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาขายสามัญประจำบ้านแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาค โดยเฉลี่ยในช่วงที่
ทำการศึกษพบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงสุดในภาคเหนือคือเฉลี่ยร้อยละ 1.46 รองลงมาคือ
กรุงเทพฯที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ 1.42 ภาคกลางมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ
0.95 ภาคใต้มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ 0.91 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราการ
เปลี่ยนแปลงเฉลี่ยต่ำสุดคือร้อยละ 0.81

ตารางที่ 3

ดัชนีราคาขายสามัญประจำบ้านปี พ.ศ. 2552-2559

ภาค/ปี พ.ศ.	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
กรุงเทพฯ	100.00	103.53	104.42	105.77	107.67	108.82	109.13	110.38
ภาคกลาง	100.00	102.79	103.59	103.61	103.43	104.68	106.72	106.85
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	100.00	101.33	102.43	103.20	102.17	102.98	104.32	105.76
ภาคเหนือ	100.00	100.75	100.75	103.62	104.86	105.70	106.58	110.63
ภาคใต้	100.00	102.76	102.34	103.86	104.20	106.29	107.98	110.63

ตารางที่ 4

อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาขายปลีกประจำบ้านปี พ.ศ. 2552-2559

ภาค/ปี พ.ศ.	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
กรุงเทพ	-	3.53	0.86	1.29	1.80	1.06	0.29	1.15
ภาคกลาง	-	2.79	0.78	0.02	-0.17	1.20	1.96	0.12
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-	1.33	1.08	0.75	-1.00	0.80	1.30	1.38
ภาคเหนือ	-	2.76	-0.41	1.49	0.33	2.00	1.59	2.45
ภาคใต้	-	0.75	0.01	2.85	1.19	0.80	0.83	-0.07

(3) ผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวระหว่างดัชนีราคาผู้บริโภคกับดัชนีราคาขาย การตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพ (Cointegration) การศึกษาใช้วิธี Augmented Dickey - Fuller (ADF) Test ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

(3.1) ทดสอบตัวแปรว่ามีลักษณะเป็น Non Stationary หรือ Stationary โดยใช้วิธี ADF ผลการทดสอบแสดงในตารางที่ 5 (* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01) พบว่า ดัชนีราคาผู้บริโภค (CPI) และดัชนีราคาขาย (DRUGS) มีคุณสมบัติเป็น stationary ที่ผลต่างลำดับที่ 1

(3.2) คำนวณสมการถดถอย cointegrating regression โดยสลับกันเป็นตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระระหว่าง CPI และ DRUGS แล้วคำนวณส่วนที่เหลือ (Residuals) จากนั้นทำการทดสอบว่า ส่วนที่เหลือที่ได้จากทั้งสองสมการมีคุณสมบัติเป็น stationary หรือไม่ ถ้าเป็น stationary แสดงว่ามีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพ ผลการทดสอบสรุปแสดงในตาราง 6 ซึ่งพบว่า ดัชนีราคาขายไม่มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพกับดัชนีราคาผู้บริโภค

ตารางที่ 5

ผลการทดสอบความนิ่ง (Unit Root Test)

Test for	Include in test	CPI	Test Critical Value		
unit root in	equation	ADF Test	0.01	0.05	0.10
	None	-19.38440*	-2.578018	-1.942624	-1.615515
1st difference	Intercept	-19.97569*	-3.467205	-2.877636	-2.575430
	Trend & Intercept	-19.97520*	-4.010440	-3.435269	-3.141649

Test for	Include in test	DRUGS	Test Critical Value		
unit root in	equation	ADF Test	0.01	0.05	0.10
	None	-6.530548*	-2.578092	-1.942634	-1.615508
1st difference	Intercept	-12.19725*	-3.467205	-2.877636	-2.575430
	Trend & Intercept	-12.23026*	-4.010440	-3.435269	-3.141649

ตารางที่ 6

ผลการทดสอบ Stationary ของส่วนที่เหลือจากสมการถดถอย Cointegrating regression

Level	CPI เป็นตัวแปรตาม	DRUGS เป็นตัวแปรตาม
	DRUGS เป็นตัวแปรอิสระ	CPI เป็นตัวแปรอิสระ
ADF Test	-1.848199	-1.841148
0.01	-4.010440	-4.010440
0.05	-3.435269	-3.435269
0.10	-3.141649	-3.141649

5. อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาลักษณะโครงสร้างตลาดของอุตสาหกรรมยา

โครงสร้างตลาดอุตสาหกรรมยามีระดับการผูกขาดสูง หรืออาจกล่าวได้ว่ามีลักษณะใกล้เคียงกับตลาดที่มีผู้ขายน้อยราย ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทที่มีขนาดใหญ่ 10 บริษัทแรกมีส่วนแบ่งตลาดเกินครึ่งของตลาดรวมทั้งหมด หรือ 3 บริษัทใหญ่สุดมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 30 จากจำนวนบริษัททั้งหมดในอุตสาหกรรมยา 70- 80 บริษัท ดังนั้นพฤติกรรมของบริษัทขนาดใหญ่เหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อตลาดหรือเป็นผู้นำตลาด เช่น ต่อการกำหนดราคาขาย เป็นต้น และอุตสาหกรรมยาไม่ได้

มีการกระจายไปยังบริษัทต่างๆ ในลักษณะเท่าเทียมกัน คือส่วนแบ่งตลาดจะกระจุกตัวอยู่ที่บริษัทที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งให้ผลสอดคล้องกับดัชนีอัตราส่วนวัดการกระจุกตัว (Concentration Ratio) สะท้อนให้เห็นว่าโครงสร้างตลาดอุตสาหกรรมยา มีระดับการผูกขาดสูง

2. ผลการศึกษาดัชนีราคายาสามัญประจำบ้านและการเปลี่ยนแปลงของราคา

ดัชนีราคายาสามัญประจำบ้านในเขตกรุงเทพฯ และแต่ละภูมิภาคปรับตัวสูงขึ้นมาโดยตลอดในทุกพื้นที่แต่มีความแตกต่างกันเล็กน้อย โดยดัชนีราคายาในกรุงเทพฯ ภาคเหนือและภาคใต้ ปรับตัวสูงสุดในระดับที่เท่าๆ กัน รองลงมาด้วยภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการคำนวณดัชนีราคายาสามัญประจำบ้านไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพของยา ราคาประเภทเดียวกันหรือรักษาอาการโรคเดียวกันอาจมีราคาต่างกันตามคุณภาพหรือตามความเข้มข้นของสารตัวหลัก ดังนั้นการเปรียบเทียบดัชนีราคาหรืออัตราค่าเปลี่ยนแปลงในกรุงเทพฯ และแต่ละภูมิภาค จึงอาจไม่ได้สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของราคาที่เกิดขึ้นจริง คือราคาอาจปรับตัวสูงขึ้นตามคุณภาพ เช่น ยาที่ส่งไปขายในต่างจังหวัดอาจมีราคาต่ำกว่าที่ขายในกรุงเทพฯ ที่เป็นตัวยาที่มีคุณภาพดีกว่า และการตรวจสอบว่าราคาจะผันแปรไปตามภาวะค่าครองชีพของประชาชนหรือไม่ ซึ่งค่าครองชีพของประชาชนจะสะท้อนจากดัชนีราคาผู้บริโภค โดยปกติดัชนีราคาผู้บริโภคซึ่งใช้คำนวณอัตราเงินเฟ้อจะผันแปรไปตามปัจจัยหลัก 2 ประการ คือปัจจัยด้านอุปทานและปัจจัยด้านอุปสงค์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าปรับไปตามสภาพของตลาด จากการศึกษาพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันแสดงว่าราคาจะไม่ได้อ้างอิงจากตลาด ซึ่งหมายถึงการกำหนดราคาจะถูกกำหนดจากผู้ประกอบการเป็นหลัก

6. สรุปผล

การศึกษาลักษณะโครงสร้างตลาดอุตสาหกรรมยาในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2554-2559 โดยใช้ดัชนีวัด 2 ตัวได้แก่ อัตราส่วนการกระจุกตัวและสัมประสิทธิ์จีนิ ผลการศึกษาพบว่าอุตสาหกรรมยาในประเทศไทยมีระดับการผูกขาดสูงและมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น ผลการศึกษาดัชนีราคายาสามัญประจำบ้านและการเปลี่ยนแปลงของราคาได้สร้างดัชนีราคาสามัญประจำบ้าน โดยแบ่งยาที่นำมาสร้างดัชนีเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ยาแก้ไอ ยาแก้ปวดลดไข้ ยาแก้หวัด และยากดอักเสบเนื้อ ทำการคำนวณดัชนีราคายาในเขตกรุงเทพฯ และ 4 ภูมิภาคคือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือและภาคใต้ พบว่าในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2552-2559 การเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคายาสามัญประจำบ้านเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย และผลการศึกษาพบว่าไม่มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวระหว่างดัชนีราคาผู้บริโภคและดัชนีราคา

7. ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าราคาขายไม่ได้ถูกกำหนดจากตลาดหากถูกกำหนดจากผู้ประกอบการ ดังนั้นผู้บริโภคอาจถูกเอาเปรียบจากผู้ผลิตหรือร้านขายยาได้ ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดราคาขายโดยตรงเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคกฎหมายที่เกี่ยวข้องมากที่สุดคือพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ซึ่งดูแลโดยกระทรวงพาณิชย์โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจแจ้งราคา มาตรฐาน คุณภาพ ขนาด ปริมาณ น้ำหนัก ชื่อและปริมาณ วัตถุดิบเป็นส่วนประกอบของสินค้า กรณีผู้ประกอบการต้องการขึ้นราคาต้องยื่นข้อมูลเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของสินค้าในราคาเดิมกับราคาใหม่เพื่อให้คณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการพิจารณาซึ่งบริษัทยาที่มีช่องทางหลักเลี้ยง ดังนั้นภาครัฐจึงควรมีมาตรการควบคุมอย่างจริงจังการพึ่งพาเฉพาะพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ยังไม่เพียงพอ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป การคำนวณดัชนีราคายาสามัญประจำบ้านและอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาขายทำการศึกษาในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2554- 2559 ซึ่งเป็นช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจของไทยและทั่วโลกเติบโตในระดับต่ำ ทำให้ดัชนีราคาผู้บริโภคและอัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับต่ำ ซึ่งสภาพแวดล้อมเช่นนี้อาจส่งผลต่อดัชนีราคาขายที่คำนวณได้ ดังนั้นจึงอาจขยายช่วงการศึกษาไปในอดีตในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจเติบโตในระดับสูง เพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบ เพื่อที่จะทำการวิเคราะห์ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์. (2559). การผลิตเภสัชภัณฑ์และเคมีภัณฑ์ที่ใช้รักษาโรค. ค้นเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2559 จาก <http://datawarehouse.dbd.go.th/bdw/home/login.html>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ*. สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2560, จาก http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatReport_Final.aspx?reportid=1260&template=1R1C&yeartype=M&subcatid=18
- สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2560). *เงินเฟ้อและดัชนีราคาผู้บริโภค*. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2560, จาก <http://www.price.moc.go.th/>
- อานวยเพ็ญ มนุสข. (2541). *เศรษฐศาสตร์โครงสร้างและพฤติกรรมของอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Evely, R and Little, I.M.D.(1960). *Concentration in British Industry*.Cambridge University Press.